

energiavirasto

Verkko-omaisuuden oikaisu ja investointikannustin

Verkkotoiminnan ajankohtaispäivä 9.5.2023

Reilua energiaa

Esityksen sisältö

energiavirasto

- Taustaperusteita koskien verkko-omaisuuden määrittämistä
 - Arvostamisperiaatteisiin vaikuttava lainsäädäntö
 - Muiden menetelmän osien vaikutus arvostusperiaatteisiin
- Yksikköhintakysely
 - Yksikköhintakyselyn komponenttijaottelun kehitys
 - Yksikköhintakyselyn keskeisimmät rakennemuutokset
 - Yksikkökustannuksien selvittäminen
- Yksikköhintaluettelo
 - Yksikköhintaluettelon julkaiseminen
 - Yksikköhintaluettelon päivittämisväli
- Investointikannustin
 - Investointikannustimen tasapoiston tarkoitus
 - Investointikannustimen ohjausvaikutukset
 - Investointikannustimen muutokset ja muutostarpeet
- Yhteenveto

Verkko-omaisuuden arvostamisperiaatteisiin vaikuttavaa lainsäädäntöä

energiavirasto

- Valvontalain 4 §:n mukaan viraston tehtävänä on muun muassa:
 - Edistää asianmukaisten edellytysten varmistamista sähkö ja maakaasuverkkojen tehokkaalle ja luotettavalle käytölle.
 - Edistää varmojen, luotettavien, tehokkaiden ja syrjimättömästi toimivien sähkö- ja maakaasuverkkojen kehitystä kustannustehokkailla tavoilla.
 - Pyrkiä varmistamaan, että asiakkaat hyötyvät kansallisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden tehokkaasta toiminnasta.
 - Valvontalain 10 §:n mukaan hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä muun muassa:
 - Verkkotoimintaan tai palveluun sidotun pääoman arvostusperiaatteista.
 - Verkkotoimintaan tai palveluun sidotulle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta.
 - Verkkotoiminnan tai palvelun tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta.
 - Verkkotoiminnan tehostamiseen, verkon varmuuden parantamiseen ja verkon kehittämiseen kannustavista tavoitteista ja niiden määrittämistavasta sekä menetelmistä, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa.
 - Hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) mukaan:
 - Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa.
 - Sähköverkkojen kirjanpitoarvot eivät yleensä aiemman verosidonnaisuuden vuoksi kuvasta niihin sitoutunutta todellista pääomaa. Myös eri verkonhaltijoiden välillä on erilaisesta yrityshistoriasta johtuen huomattavia eroja. Tämän vuoksi vahvistuspäätöksissä tulisi eri verkonhaltijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi soveltaa yhtenäisiä laskentamenetelmiä.
 - Monopolihinnoittelun arvioinnissa on arvioitava, mikä on yrityksen kustannustaso verrattuna kustannuksiin, joihin yrityksellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus. Hinnoittelun kohtuullisuuteen sisältyy sääntelyn kautta asetettu taloudellisesti tehokkaaseen toimintaan kannustava elementti, jonka avulla voidaan varmistaa, että verkonhaltijan toiminnan kustannustehokkuus toteutuu.
 - Verkonhaltijalle tulee turvata kohtuullinen korvaus verkkopalveluista omaisuuden kohtuullisen käyttömahdollisuuden säilymiseksi. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.
 - Hallituksen esityksen (HE 127/2004 vp s. 7) mukaan:
 - Luonnollisen monopolin erityisvalvonnan keskeisiä tavoitteita ovat tasapuolisuus, jatkuvuus ja tehokkuus. Tehokkuus tarkoittaa asiakkaan haluaman palvelun aikaansaamista mahdollisimman alhaisin kustannuksin.
 - Sähkön sisämarkkina-asetuksen (2019) 18 artiklan 2 kohdan mukaan:
 - Tariffeihin sovellettavien menetelmien on tarjottava siirtoverkonhaltijoille ja jakeluverkonhaltijoille asianmukaisia kannustimia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, jotta tuetaan tehokkaita investointeja.
- Oikaistaessa verkko-omaisuus yksikköhinnoilla, investointeihin kohdistuu tehostamisvaade sekä ohjausvaikutus kustannustehokkuuteen. Lisäksi valvonta perustuu enemmän todelliseen käyttö- markkina-arvoon.
- Kirjanpitoarvojen käyttö ei mahdollista kaikkien verkonhaltijoiden kannalta eikä se toisaalta olisi yhtä perusteltua ja tasapuolista sähkömarkkinalain ja sen esitöiden tavoitteiden kannalta.

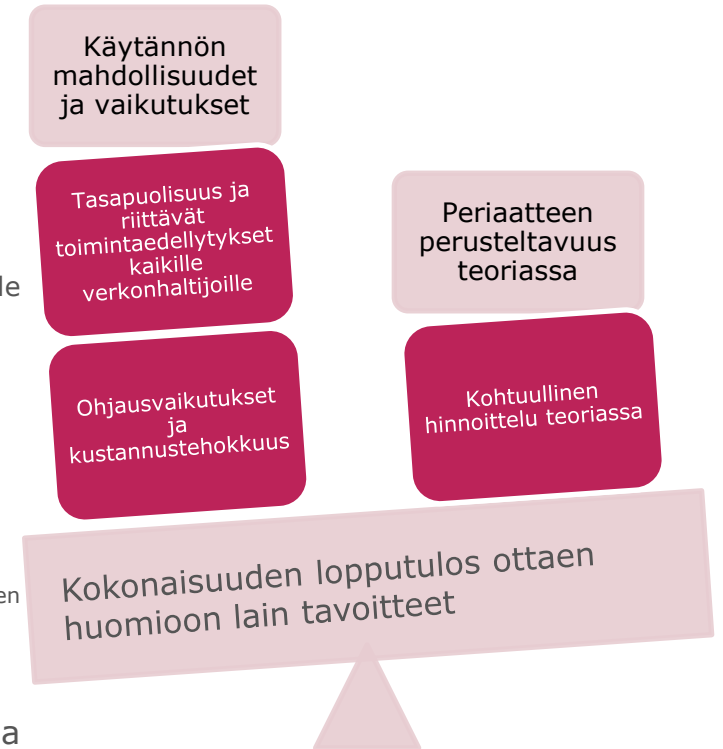

Menetelmien muodostama kokonaisuus vaikuttaa verkko-omaisuuden oikaisuun

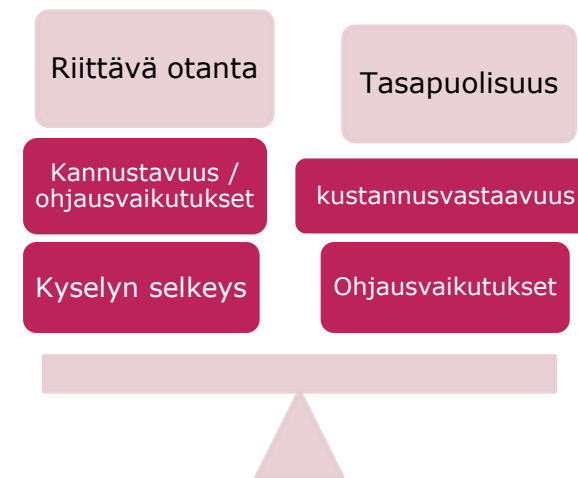
energiavirasto

- Verkko-omaisuuden ja tuotto pohjan määrittäminen on sidoksissa menetelmien muodostamaan kokonaisuuteen ja erityisesti tuottoasteen periaatteeseen huomioida tai jättää huomiotta inflaatio.
 - Tuottoasteen sisältäessä inflaation (nimellinen WACC%), olisi teoriassa perusteltua pyrkiä käyttämään investointivuosi kohtaisia jäädytettyä arvostusperiaatetta, jotta inflaatio huomioitaisiin tarkasti oikein.
 - Tämä ei ole kuitenkaan käytännössä mahdollista, koska oikeaa tai riittävän tarkkaa tilasto- ja/tai kustannustietoa ei ole vanhemmille vuosille investointivuosi kohtaisen yksikköhintojen jäädyttämiseksi eikä kirjanpitoarvojen käyttäminen ole mahdollista. Lisäksi lain tavoitteet eivät tulisi hyvin huomioitua ja ohjausvaikutukset huononisi.
 - Reaalisen tuottoasteen käyttö olisi teoriassa mahdollista, kun käytetään säännöllisesti päivitettäviä yksikköhintoja koko verkkomassan oikaisuun, mutta käytännön tasolla reaalisen tuottoasteen määrittäminen on koettu haasteelliseksi.
- Löydettävä tarkoituksen mukaisiin sekä toteutuskelpoisin kokonaisuus lopputuloksen ja lain tavoitteiden kannalta. Se mikä toimii teoriassa, ei aina välttämättä toimi tai ole mahdollista toteuttaa käytännössä.
 - Koska suuntaviivoissa on suunniteltu käytettävän nimellistä tuottoastetta, niin verkko-omaisuuteen tai tasapoistoon ei ole perusteltua tehdä minkäänlaisia indeksikorjauksia.
 - Uuden verkon osalta yksikköhinnat eivät sisällä vielä inflaatiota. Kuitenkin, kun yksikköhinnat päivitetään säännöllisesti, niin inflaatio tulee huomioiduksi myös näihin investointeihin, mutta vain jälkikäteen.
 - Haasteena on siis se, että yksikköhinnoilla oikaistava koko verkkomassa huomioi inflaatiota vanhemman verkon arvostuksen osalta.
 - Virastolle ehdotettu, että käytettäisiin nykyisen valvontajakson yksikköhintoja vanhan massan oikaisuun ja uusille investoinneille uusia yksikköhintoja.
 - Tämä ei kuitenkaan poista ongelmaa eikä toisaalta ole myöskään perusteltavissa tasapuolisuuden, kustannusvastaavuuden, käytännön toteutuksen sekä kustannustehokkuuden ja ohjausvaikutusten näkökulmasta.
- Yksikköhintoja tullaan käyttämään verkko-omaisuuden oikaisemiseen, mutta menetelmien muodostama kokonaisuutta vielä varmistetaan ja tarkastellaan. Virasto selvittää vielä löytyykö nykyistä perustellumpia ja käytännössä toteutettavia tapoja käsitellä inflaation muodostamaa haastetta.

Yksikköhintakyselyn komponenttijaottelun kehitys

- Kyselyn komponenttijaottelu perustuu verkonhaltijoiden kehitysehdotuksiin.
- Verkonhaltijoilta kysytty kommentteja jaottelun kehittämiseen liittyen viime vuoden alusta lähtien.
 - Kommentteja on kerätty laajasti ja 4 eri kertaa.
 - Jaottelurakenteesta on tehty kolme eri luonnosversiota verkonhaltijoilta saatujen kommenttien perusteella.
- Kehityskommentteja on saatu määrällisesti paljon, mutta...
 - Verkonhaltijat olleet eri mieltä kehitystarpeista ja kommentit ovat olleet ristiriitaisia.
 - Alalla ei yhtenäistä käsitystä kehitystarpeista ja kehitysehdotukset tehty lähinnä omasta näkökulmasta.
 - Verkonhaltijan ehdottama kehitysehdotus saattoi syrjiä muita verkonhaltijoita tai aiheuttaa epäloogisen rakenteen jos rakennetta ei muualla muuteta.
 - Enemmistö toivonut kuitenkin tarkempaa jaottelua paremman kustannusvastaavuuden ja tasapuolisuuden kannalta.
 - Jos komponenttirakenteet ovat liian yleisellä tasolla, niin osa verkonhaltijoista saa perusteetonta hyötyä ja osa perusteetonta haittaa siinä määrin, että tilanne ei ole enää tasapuolinen.
 - Perusteet ja määritykset kehitysehdotuksissa jääneet osin puutteelliseksi.
 - Kommenttien ja keskustelujen perusteella nähtävissä, että verkonhaltijoilla ei kovin tarkkaa tietoa muiden verkonhaltijoiden ratkaisuista ja toteutusperusteista.
- Virasto on käynyt verkonhaltijoiden kanssa lukuisia palavereita varmistaakseen ehdotuksien perusteita ristiin.
 - Näiden pohjalta muodostettu käsitys miltä osin jaottelua kyselyssä saattaa olla perusteltua tarkentaa.
 - Tavoitteena riittävä tasapuolisuus sekä parempi kustannusvastaavuus ja perustellumpi kannuste kustannustehokkuudesta.
 - Vaakakupissa on toisaalta myös kyselyn selkeys, riittävä otanta, tarkoituksenmukaisuus ja ohjausvaikutukset.
- Jaottelua on tullut viedä kyselyvaiheessa tavoiteltua tarkemmalle tasolle, koska verkonhaltijoilla ei ole ollut asiasta yhteistä näkemystä.
 - Tarkempien kustannustietojen perusteella virasto pystyy paremmin arvioimaan, onko joillekin tarkemman tason jaottelulle lopulta perustetta vai ei.
 - Kysely on muodostettu siten, että komponenttien yhdistäminen ja jaottelun supistaminen on osin mahdollista.
- Yksikköhintaluettelon kustannusvastaavuutta ja tasapuolisuutta on tarpeellista kehittää ja luettelo on saatava vastaamaan paremmin nykypäivän rakenteita. → Lopullinen Jaottelu tulee olemaan väistämättä aiempaa tarkemmalla tasolla.

Yksikköhintakyselyn keskeisimmät rakennemuutokset

- Olosuhteita selvitetään aiempaa tarkemmin ja sanallisista määräyksistä luovutaan kokonaan.
 - Kaivun, tonttien ja johtoaluekorvausten osalta.
 - Kaivun osalta rivejä on paljon, jotta saadaan selvitettyä tarkemmin selittääkö aineiston mukaan erilaiset olosuhteet korkeampia tai matalampia kustannuksia. Lopullinen jaottelu ei oletettavasti ole näin tarkalla tasolla.
 - Löydetty uusia oletettavasti aiempaa parempia aineistoja (keskusta-alueet ja sisempi kaupunkialue) kuvaamaan kaupunkimaista toimintaympäristöä.
 - Selvitetään myös tuloksien perusteella, voiko maaperän kallioisuusaineistoa käyttää kaivuolosuhteiden määräyksessä.
 - CLC-aineistoa kysytään tarkemmalla jaottelulla, jotta saadaan tarkempaa tietoa esimerkiksi teollisuusalueiden todellisesta kustannuksesta.
- Kojeistojen jaottelu muutettu tarkemmaksi, mutta myös selkeämmäksi.
- 110 kV ilmajohtojen jaottelu muutettu tarkemmaksi siten, että pylvää ja johdot on eroteltu omiksi komponenteikseen.
- Ylijännitesuojat eivät sisälly kj-verkossa enää lähtökohtaisesti muihin komponentteihin johtuen eri toimintaolosuhteiden eroista ylijännitesuojauksen toteuttamisessa.
- Muuntamoiden ja jakokaappien jaottelua viety paljon tarkemmalle tasolle.
- Kompensointilaitteistojen jaottelua tarkennettu huomattavasti

JAKELUVERKON MAAKAAPELIN KAIVUTYÖ (0,4 KV - 45 KV)	
1.	Helppo: asemakaavan ja muiden olosuhteiden ulkopuoliset alueet
1.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
1.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
2.	Tavallinen: asemakaavan sisäiset mutta muiden olosuhteiden ulkopuoliset alueet
2.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
2.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
3.	Tavallinen olosuhde: CLC-luokat asemakaava-alueella sisemmän kaupunkialueen ulkopuolella
3.1	CLC-luokka teollisuuden alueet
3.1.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
3.2	CLC-luokka palveluiden alueet
3.2.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
3.2.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
3.3	CLC-luokka satama-alueet
3.3.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
3.3.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
3.4	CLC-luokka lentokenttäalueet
3.4.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
3.4.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
3.5	CLC-luokka tiiviisti rakennetut alueet
3.5.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
3.5.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
4.	Vaikea: sisempi kaupunkialue asemakaava-alueella
4.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
4.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
5.	Vaikea: CLC-luokat asemakaava-alueella sisemmän kaupunkialueen sisällä
5.1	CLC-luokka teollisuuden alueet
5.1.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
5.1.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
5.2	CLC-luokka palveluiden alueet
5.2.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
5.2.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
5.3	CLC-luokka satama-alueet
5.3.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
5.3.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
5.4	CLC-luokka lentokenttäalueet
5.4.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
5.4.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
5.5	CLC-luokka tiiviisti rakennetut alueet
5.5.1	maaperäaineiston mukaan ei kallioiden maaperä
5.5.2	maaperäaineiston mukaan kallioiden maaperä
6.	Erittäin vaikea - Kaupunkien ydinkeskusta ja suurten kaupunkien alakeskukset
6.1	Pieni alakeskus sisemmän kaupunkialueen sisällä
6.2	Iso alakeskus sisemmän kaupunkialueen sisällä
6.3	Kaupunkiseudun keskusta (keskusta-aineisto yhtenäinen koko enintään 30 ruutua)
7.	Erittäin vaikea - Suurkaupunkien ydinkeskusta-alueet
7.1	Kaupunkiseudun keskusta (keskusta-aineiston yhtenäinen laajuus yli 30 ruutua)
8.	Maanpäälliset kallioalueet (vain alueet, jotka täyttävät CLC-aineiston)
8.1	CLC-luokka kallioalueet: maanpäälliset kallioalueet (vain alueet, jotka täyttävät CLC-aineiston)

Yksikkökustannuksien selvittäminen

energiavirasto

- Yksikköhinnat selvitetään pääosin vuosien 2022 ja 2021 investointikustannusten perusteella.
- Vain investointikustannukset otetaan huomioon → kulut eivät ole investointikustannuksia!
 - Verkkovuokriin kirjatut kustannuserät, jotka liittyvät investointiin, kuten mahdolliset tilavuokrat selvitetään erikseen ja nämä yhdistetään jälkikäteen yksikkökustannuksiin.
 - Korvausinvestoinnin yhteydessä tehty purku on kustannuserä, joka ei kuulu yksikkökustannukseen, vaikka se olisi pystytty aktivoimaan osaksi korvausinvestointia.
 - Vastaukset tullaan käymään läpi ja virheelliset selvitetty tiedot tullaan korjaamaan tai hylkäämään.
- Jaottelu on huomattavasti työläämpi ja laajempi kuin aiemmin, mutta tilanne ei ole niin paha miltä näyttää.
 - Työmäärä ei ole kuitenkaan lisääntynyt samassa suhteessa rivien määrän kasvuun
 - Suuri osa riveistä jää oletettavasti tyhjäksi, mutta virasto haluaa varmentaa, että harvinaisempienkin komponenttien osalta tiedot kerätään, jos näitä on joku tehnyt.
 - Kyselyssä on useampi välilehti joihin verkonhaltijan tulee syöttää tiedot esimerkiksi sähköasemista, yhteiskäyttöhankeista ja järjestelmistä sekä mahdolliset lisätiedot kaivun erityistapauksista.
- Epäselvissä tapauksissa verkonhaltijan tulee olla yhteydessä Energiavirastoon.
 - Vain kysymällä virasto saa tiedon epäselvyyksistä ja ohjeistusta on mahdollista kehittää ja jakaa kaikkien käyttöön.
 - Energiavirasto päivittää säännöllisesti täsmennysohjetta valvontatietojärjestelmään (Vertti) sitä mukaa, kun täsmennystarvetta tai mahdollisia virheitä määrittelyissä havaitaan.
 - Virasto tulee lähettämään tiedotteen rakennetietojen yhteyshenkilöille aina, kun ohjetta päivitetään.
 - Tällä hetkellä täsmennysohjeessa on tarkennettu useampiryhmäisten 20 kV kojeistojen käsittelyä ja 110 kV ilmajohtojen yhteiskäyttöhankeita.
 - Myös kaivuolosuhdeluokkien osalta tullaan todennäköisesti päivittämään ohjetta. Virasto on verkonhaltijan yhteydenoton perusteella huomannut, että CLC-luokat 3.2.4.4. harvapuustoiset alueet kalliomaalla, 3.1.3.3. sekametsät kalliomaalla ja 3.1.2.3. havumetsät kalliomaalla kuuluvat tausta-aineiston perusteella luokan 3.3.2.1. kalliomaat kanssa käytännössä samaan olosuhteeseen, eli kallioalueisiin. Asia varmentuu lähipäivinä.
- Kyselyn vastaamiseen on mahdollista saada lisää aikaa mutta aikataulu on hyvin tiukka suhteessa työmäärään.
- Kysytyt tiedot ovat valvontatietoja ja niihin tulee suhtautua oikealla vakavuudella.
 - Mikäli verkonhaltija ei lähde selvittämään kustannuksia kunnollisesti tai ei toimita tietoja annettujen ohjeiden mukaan, virasto voi aloittaa asiasta tarvittaessa uhkasakkomenettelyn.

Yksikköhintaluettelon julkaiseminen

Yksikköhintaluettelon julkaisemisen aikataulu riippuu siitä, miten nopealla aikataululla ja hyvällä laadulla verkonhaltijat kykenevät toimittamaan pyydetyt tiedot virastolle ja toisaalta myös viraston resursseista käydä toimitetut tiedot läpi

- Tavoitteena on, että syksyn aikana yksikköhinnat saadaan määritettyä ja julkaistua laskentaperusteineen.

Tarkemmat tiedot lopullisesta yksikköhintaluettelosta yksikköhintoineen ja laskentaperiaatteineen tullaan julkaisemaan vasta, kun tulokset on käyty läpi ja yksikköhinnat on saatu määritettyä.

- Tämä tulee viemään aiempaa enemmän aikaa suuremman tietomäärän ja osin auki olevan jaottelun takia.

Yksikköhintaluettelon jaottelu tulee olemaan kyselyä suppeampi.

- Kysely on tehty siten, että virasto voi yhdistää komponentteja laajemmiksi kokonaisuuksiksi tarpeen mukaan.

Aikaa tehdä verkkotietojärjestelmiin tarvittavat muutokset on riittävästi, koska rakennetiedot kerätään ensi kerran uudella jaottelulla vasta 2025 alkukevästä.

Yksikköhintaluettelon päivittämistiheys

- Yksikköhintaluettelo tarkoitus päivittää valvontajaksoittain, neljän vuoden välein.
- Lausunnoissa ehdotettu myös tiheämpää 2 vuoden välein tehtävää päivitystä.
- Perustellun päivitysvälin määrittäminen on tasapainoilua seuraavien tekijöiden kanssa:
 - Tiheämpi päivitysväli ei kannusta tehostamaan investoinneissa.
 - Verkonhaltija ei ennätä saada välttämättä hyötyjä ollenkaan tai sitten hyöty jää hyvin olemattomaksi, joten varsinaista ohjausta tehostamiseen ei ole.
 - Pikemminkin voi ohjata nostamaan kustannuksia
 - Tiheämpi päivitysväli on työläs verkonhaltijoille ja virastolle → vaatii lisäresursseja.
 - Lyhyt päivitysväli aiheuttaa tiheämpää heilahtelua verkonarvon määrittämiseen komponenttitasolla.
 - Pidempi päivitysväli johtaa suurempaan riskiin siinä, että verkko-omaisuuden arvostus ei enää vastaa sen todellista markkina-arvoa.
 - Liittymien hinnoittelun valvonta ei olisi riittävän ajankohtaista.
 - Investointikannustimen ohjausvaikutukset eivät toimisi tarkoituksenmukaisesti.
 - Voi johtaa myös verkonhaltijoiden välillä epätasapuoliseen tilanteeseen.
 - Riski verkonhaltijoiden toimintaedellytyksiin ja toisaalta myös asiakkaiden hinnoitteluun.

Investointikannustimen tasapoiston tarkoitus

- Peruseriaatteena on, että valvontamenetelmissä sallituilla poistoilla mahdollistetaan tehtyjen investointien kustannuksien periminen asiakkailta.
- Sallitun poiston laskuperiaatteita voi olla erilaisia. Viraston soveltamissa ennakkollisen valvonnan menetelmissä on käytetty aina tasapoistoa, joka perustuu yksikköhintaan ja teknistaloudelliseen pitoaikaan. Tasapoisto ohjaa tasaiseen hinnoitteluun.
 - Kirjanpidon mukaisissa suunnitelman mukaisissa poistoissa, poistojajoissa ja poistoperiaatteissa on eroja.
 - Sallitun poiston periaatteena olisi mahdollista käyttää muitakin tapoja tasapoiston ohella, mutta kirjanpidon mukaisten poistojen käyttö ei ole kuitenkaan mahdollista nykyisellään.
- Menetelmissä sallitun poistomäärän laskentaan vaikuttaa inflaation huomiointi.
 - Mikäli inflaatio huomioidaan tuottoasteessa, niin sitä ei tulisi huomioida sallituissa poistoissakaan.
- Lausunnoissa vaadittu tasapoistojen indeksikorjausta, jotta niillä voisi rahoittaa tulevia investointeja paremmin.
 - Tasapoistolla ei ole tarkoitus **kattaa** tulevien investointien rakennuskustannuksia, mutta jos inflaatiota ei huomioida tuottoasteessa, niin inflaatio olisi mahdollista ottaa huomioon myös sallitussa poistotasossa.
 - Tasapoiston inflaatiokorjaus ei ole perusteltua verkonhaltijoiden lausuntojen esittämällä perusteilla, jos tuottoaste sisältää inflaation.
 - Periaatteena verkonhaltijoiden vaatimus sallisi verkonhaltijan kerätä sidotulle pääomalle ylimääräistä tuottoa.
 - Jos tuottoaste sisältää inflaation, niin poistojen tulisi pikemminkin pohjautua enemmän historiallisiin arvoihin.
 - Mikäli vuosittaiset tasapoistot eivät ole riittävän suuria kattamaan vuoden investointeja, niin tällöin verkonhaltijan on rahoitettava investoinnit osaksi velalla.
 - Indeksikorjauksen kautta syntyvät suuremmat tasapoistot toki helpottavat investointien tekemistä mutta samaan aikaan ne nostavat asiakkaiden jakelu- ja siirtomaksuja ilman kunnollisia perusteita, jos inflaatio sisältyy tuottoasteeseen.
- Lopullista päätöstä sallittujen poistojen laskentaperiaatteesta ei ole vielä tehty.
 - Virasto tulee tarkastelemaan menetelmien kokonaisuutta ja varmistamaan mikä olisi kohtuullinen ja tasapuolinen malli niin asiakkaiden kuin verkonhaltijoidenkin osalta.

Investointikannustimen ohjausvaikutus

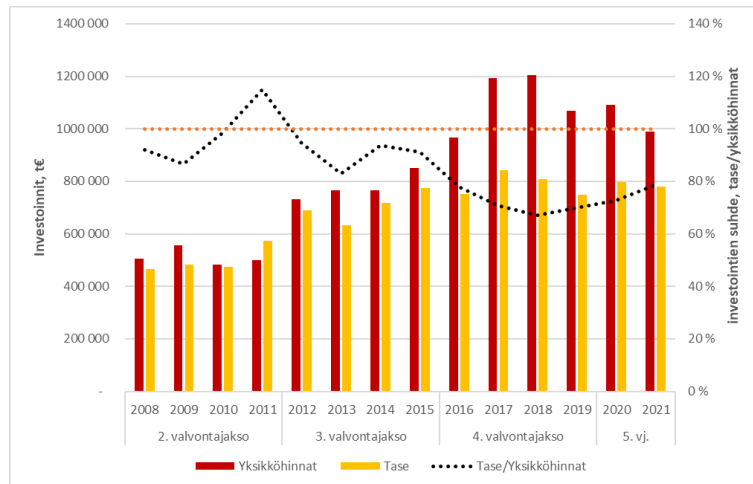
- Investointikannustin kannustaa verkonhaltijoita tekemään investointeja kustannustehokkaasti, keskimääräistä aiempaa alan kustannustasoa tehokkaammin ja näin ollen rajoittaa kustannusten nousua.
 - Tarkoituksena on rajoittaa tehottomuutta ja oikaista rakenteeltaan samanlainen verkko samansuuruiseksi keskimääräistä markkinatasoa vastaavaksi riippumatta siitä oliko verkonhaltija toiminut tehokkaasti tai ei.
 - Kannustimella turvataan, että tehottomasti toimimalla, tuottopohjaa ei saa nostettua ja verkko-omaisuuden arvostus ja sitä kautta myös asiakkaiden hinnoittelu pysyy kohtuullisella tasolla.
- Investointikannustimen tasapoisto mahdollistaa investointien tekemisen sekä ohjaa verkonhaltijaa yhdessä nykykäyttöarvon kanssa ylläpitämään verkkoa tosiasiallisessa käytössä valitsemiensa pitoaikojen mukaisesti tai jopa pidempään.
 - Ei siis kannustetta tehdä korvausinvestointia todellista tarvetta aiemmin.
- Investointikannustimen yksikköhinnoilla tehtävä oikaisu mahdollistaa myös läpinäkyvämmän sekä tehokkaamman valvonnan.

Investointikannustimen hyötyleikkuri

energiavirasto

Investointikannustimesta verkonhaltijoiden saamat hyödyt ovat olleet 4. jaksolla sekä 5. jakson alussa huomattavat.

- Mikään tästä hyödystä ei olisi realisoitunut asiakkaille ilman sähkömarkkinalain muutosta ja sen johdosta tehtyä yksikköhintapäivitystä 5. jakson lopulle, koska kustannukset ovat saatujen tietojen mukaan nousseet merkittävästi 5. jakson viimeisinä vuosina. Lain tavoitteena on, että tehokkuudesta syntyvät hyödyt myös valuvat asiakkaille.

Tulevilla menetelmillä halutaan turvata, että osa hyödyistä jää varmasti asiakkaalle jo jakson aikana yhtiön synnyttämästä tehokkuudesta. Lisäksi halutaan myös kohtuullistaa tehokkuudesta saatavia hyötyjä sekä saada hinnoittelusta kustannusvastaavampaa.

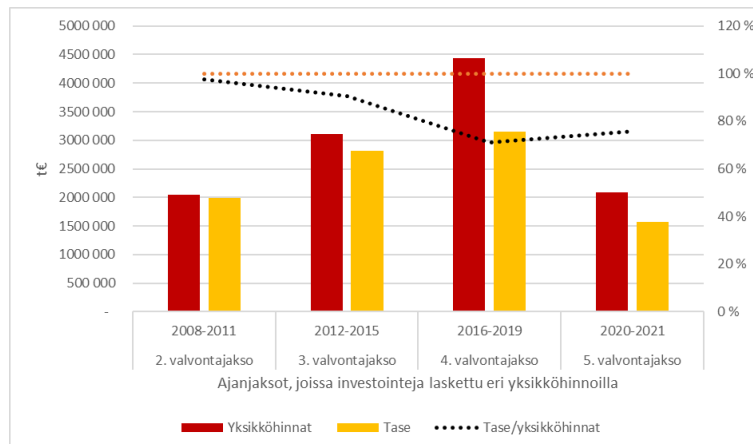
- Hyödyt eivät välttämättä realisoitu asiakkaille tehokkailta yhtiöiltä, jos osa yhtiöistä toimii edelleen epätehokkaasti. Asiakkaat hyötyvät, jos koko toimiala saa keskimäärin rajoitettua kustannusten nousua ja alennettua kustannuksia.
- Halutaan edelleen varmistaa, että tehottomuudesta ei palkita ja tehokkuudesta osa verkonhaltijan hyödyistä valuu asiakkaille, vaikka toimialan kustannukset olisivat keskimäärin nousussa.
- Osa verkonhaltijoista voi pystyä toimimaan säännöllisesti muita tehokkaammin. Tätä hyötyä on tarkoitus jakaa asiakkaille, vaikka yleisesti kustannustaso olisi nousussa. Näin päästään myös kustannusvastaavampaan hinnoitteluun.

Lausunnoissa on verkonhaltijoiden osalta ehdotettu laajasti hyötyleikkurin poistoa, sen vaikutuksen pienentämistä tai muuttamista symmetriseksi.

- Asia on perusteltu pääosin sillä, että kustannuksia ei kannata enää pyrkiä painamaan alas, jos porkkana jää liian pieneksi.
- Energiavirasto tiedostaa ohjausvaikutuksen pienenemisen mutta samaan aikaan pitää lain kannalta perusteltuna, että myös verkonhaltijan tehostamisen seurauksena syntyneitä hyötyjä jaetaan asiakkaille.
- Hyötyleikkurilla ohjataan verkonhaltijaa myös tarkempaan kirjanpitoon, esimerkiksi keskeneräisten investointien osalta.

Hyötyleikkurin vaikutus tulee oletettavasti olemaan pieni lähivuosina tarkemman komponenttijaottelun ja nousevien kustannusten takia, koska yksikköhinnat perustuvat pääosin 2021 ja 2022 kustannustietoon, joissa ei vielä kustannuksien nousu ole täysimääräisesti mukana.

- Hyötyleikkurin toimintaa tullaan vielä varmentamaan ja tarkastelemaan ohjausvaikutusten näkökulmasta.

Yhteenveto

- Verkko-omaisuuden oikaisu
 - Lain kehys ja menetelmien muodostama kokonaisuus vaikuttaa verkko-omaisuuden määrittämiseen.
 - Virasto vielä selvittää menetelmien kokonaisuuden kannalta toteutuskelpoista ratkaisuja inflaation tarkempaan käsittelyyn.
 - Verkko-omaisuus tullaan kuitenkin oikaisemaan valvontajaksoittain päivitettävillä yksikköhinnoilla.
- Yksikköhintakysely ja -luettelo
 - Jaottelun kehittäminen perustuu verkonhaltijoilta kerättyyn tietoon.
 - Alalla ei yhteistä näkemystä kehitystarpeista johtuen ristiriitaisista intresseistä. → kehityksessä on ollut haasteita
 - Yksikköhintakysely huomattavasti aiempaa tarkemmalla tasolla. → vaatii enemmän työtä ja tarkkuutta.
 - Myös yksikköhintaluetteloon jaottelu tulee tarkentumaan, mutta ei oletettavasti niin paljon kuin kyselyssä.
 - Yksikköhintakyselyyn vastaaminen sekä mahdollisten epäselvyyksien selvittäminen ennen vastaamista erittäin tärkeää!
 - Alustava yksikköhintaluettelo sähkölle ja maakaasulle pyritään muodostamaan syksyn aikana, kun vastaukset on käyty läpi.
- Investointikannustin
 - Investointikannustimen hyötyleikkurin lopullista toimintaperiaatetta vielä tarkastellaan ja tarvittaessa kehitetään.
 - Hyötyleikkurin vaikutus tulee olemaan arviolta pieni seuraavalla jaksolla nousseiden kustannuksien takia.
 - Tarvetta joka tapauksessa rajoittaa kannustimen hyötyä verkonhaltijoille, varmistaa hyötyjen valuminen myös asiakkaille sekä ohjata verkonhaltijoita tarkempaan kirjanpitoon investointien suhteen.

Kiitos mielenkiinnosta!

lasse.simola@energiavirasto.fi

Puh. 0295050021

energiavirasto